

Особливості підготовки бакалаврів з фізичного виховання у Львівському державному університеті фізичної культури (2013 – 2017 роки)

О. Романчук, М. Данилевич

Львівський державний університет фізичної культури ім. І. Боберського
Corresponding author. Email: olgabrvska@gmail.com

Paper received 09.05.19; Accepted for publication 20.05.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2019-198VII80-09>

Анотація. Стаття присвячена вивченню особливостей підготовки бакалаврів з фізичного виховання. Здійснено детальний аналіз навчального плану підготовки бакалаврів з галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини за напрямом 6.010201 фізичне виховання Львівського державного університету фізичної культури. Згідно документа підготовка проводилася на основі повної загальної середньої освіти термін навчання становив чотири роки і передбачав здобуття кваліфікації бакалавр фізичного виховання, вчитель фізичного виховання та спорту. Навчальним планом передбачені такі види робіт: теоретичне навчання, практика, екзаменаційна сесія, державні іспити, захист дипломного проекту. Поданий графік навчального процесу за курсами. Детально описано особливості проходження дисциплін чотирьох циклів підготовки: гуманітарні та соціально-економічні дисципліни; дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки; дисципліни загально-професійної підготовки; дисципліни професійної і практичної підготовки.

Ключові слова: підготовка фахівців, фізичне виховання, бакалавр, навчальний план.

Вступ. Кожна концепція фізичного виховання підрастаючих поколінь може бути реалізована у повному обсязі лише через ґрунтовно підготовлених фахівців цієї галузі, які виконують головну роль в організації та здійсненні виховного процесу засобами фізичної культури та спорту. Формування фізичної культури, спрямованої на збереження і зміцнення здоров'я, розвиток фізичних сил і якостей з метою гармонійного формування особистості, не можливе без підготовки висококваліфікованих фахівців з фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема професійної діяльності вчителя фізичної культури та специфіка підготовки до її ефективного здійснення займає вагомe місце у науково-педагогічній літературі. Різні аспекти розвитку та функціонування системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту заторкували у своїх працях такі науковці як О. Белікова, О. Вацеба, М. Данилевич, Є. Захаріна, І. Іванова, Н. Степанченко, Л. Сущенко, Б. Шиян.

Мета статті полягає у вивченні та аналізі особливостей підготовки бакалаврів з фізичного виховання на окремому історичному етапі.

Результати та обговорення. Навчальний план – основний нормативний документ, що визначає організацію навчального процесу. У ньому перелічені навчальні дисципліни, які повинен опанувати студент для досягнення певного освітньо-кваліфікаційного рівня, відомості про їх обсяг, види індивідуального завдання, характер підсумкового контролю знань, послідовність вивчення і рекомендований розподіл по семестрах.

Для планування навчального процесу з урахуванням певних змін, які повинні бути внесені на виконання інструктивних документів МОНУ або Кабміну, складається навчальний план року набору.

Навчальний план розробляється випусковою кафедрою спеціальності разом з науково-методичною комісією з напрямку підготовки на підставі державних та галузевих стандартів освіти, стандартів освіти універси-

тету, підписується завідувачем випускової кафедри, деканом факультету, погоджується з навчально-методичним управлінням і затверджується ректором.

Загальний обсяг годин із навчальної дисципліни повинен включати час на проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, консультацій, практик, самостійної та індивідуальної роботи і контрольних заходів. На навчальні, виробничі практики, державну атестацію кредити відводяться окремо [1].

Нами проаналізовано Навчальний план підготовки бакалаврів з галузі знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини за напрямом 6.010201 фізичне виховання Львівського державного університету фізичної культури, затверджений Міністерством освіти і науки України 2. 07. 2013р. На основі повної загальної середньої освіти термін навчання становить чотири роки і передбачає здобуття кваліфікації бакалавр фізичного виховання, вчитель фізичного виховання та спорту. Навчальним планом передбачені такі види робіт: теоретичне навчання, практика, екзаменаційна сесія, державні іспити, захист дипломного проекту. Поданий графік навчального процесу за курсами. Кожен курс розписаний потижнево (загальна кількість навчальних тижнів – 52 на кожному академічному році).

У другій частині плану (табл.1) представлена інформація про бюджет часу (у тижнях). Для провадження теоретичного навчання виділено по 36 тижнів на першому та другому курсах, 30 тижнів на третьому курсі та 25 – на четвертому. Навчальні практики займають по 7 тижнів на третьому та четвертому курсах. Для проведення державної атестації виділено 3 тижні на четвертому курсі. Таким чином зведеним планом передбачено 198 тижнів підготовки бакалаврів фізичного виховання. Навчальним планом передбачено три види практик: у шостому семестрі педагогічну тривалістю сім тижнів; у восьмому семестрі тренерську тривалістю п'ять тижнів та організаційну у сьомому семестрі тривалістю два тижні (табл. 2).

Таблиця 1. Зведені дані про бюджет часу

курс	теоретичне навчання	екзаменаційна сесія	практика	дипломний проект	канікули	разом
1	36	5	-	-	11	52
2	36	5	-	-	11	52
3	30	4	7	-	11	52
4	25	55	7	-	2	42
разом	127	19	14	0	35	198

Державна атестація передбачена у формі іспитів з теорії та методики фізичного виховання та з медико-біологічних основ фізичного виховання і спорту. Зазначимо, що виконання та захист дипломного проекту не передбачені.

Таблиця 2. Навчальні практики

Назва практики	Семестр	Тривалість (тижнів)
Педагогічна практика	6	7
Тренерська практика	8	5
Організаційна практика	7	2

Таблиця 3. Державна атестація

Назва навчальної дисципліни	Форма державної атестації	Семестр
Теорія та методика фізичного виховання	іспит	8
Медико-біологічні основи фізичного виховання і спорту	іспит	8

План навчального процесу складається з чотирьох циклів:

- гуманітарні та соціально-економічні дисципліни;
- дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки;

- дисципліни загально-професійної підготовки;
- дисципліни професійної і практичної підготовки.

Кожен цикл містить нормативні навчальні та вибіркові дисципліни. (табл.4).

Таблиця 4. Розподіл загального навчального часу за циклами підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» (напрямок підготовки 6.010201 фізичне виховання)

Цикл підготовки	Загальний навчальний час		
	Загальний обсяг годин	кредитів ECTS	Аудит./самост.
1. Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни	1512	42	808/704
1.1. Нормативні навчальні дисципліни	954	26,5	522/432
1.2. Вибіркові дисципліни	558	15,5	284/274
2. Дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки	1278	35,5	700/578
2.1. Нормативні навчальні дисципліни	1008	28	564/444
2.2. Вибіркові дисципліни	270	7,5	138/134
3. Дисципліни загально-професійної підготовки	2934	81,5	2934/1381
2.1. Нормативні навчальні дисципліни	2610	72,5	1412/1198
2.2. Вибіркові навчальні дисципліни	324	9	140/184
4. Дисципліни професійної та практичної підготовки	2916	81	1094/1822
Загалом за 4 роки	8640	240	3935/4705

На гуманітарні та соціально-економічні дисципліни навчальним планом передбачено 1512 години, що складає 42 кредити ECTS. Загалом заплановано 16 дисциплін: 9 нормативних і 7 – вибіркових. На вивчення нормативних навчальних дисциплін виділено 954 години (26,5 кредитів ECTS), з яких 522 години – аудиторні заняття (150 годин – лекції, 204 години – семінари та 168 годин – практичні) та 432 години – самостійної роботи студента.

До нормативних дисциплін віднесено «Історію України» – 108 годин (3 кредити), з них 63 годин аудиторних занять та 45 годин самостійної роботи; «Історію української культури» – 108 годин (3 кредити), з них 60 годин аудиторних занять та 48 годин самостійної роботи; «Українську мову професійного спілкування» – 54 години (1,5 кредити), з них 30 годин аудиторних занять та 24 годин самостійної роботи; «Іноземну мову» – 324 години (9 кредитів з них 204 годин аудиторних занять та 120 годин самостійної роботи); «Етику та професійну етику» – 72 години (2 кредити), з них 30 годин аудиторних занять та 42 годин самостійної роботи; «Релігієзнавство» – 54 години (1,5 кредити), з них 26 годин аудиторних занять та 28 годин самостійної роботи;

«Економічну теорію» – 108 годин (3 кредити), з них 60 годин аудиторних занять та 48 годин самостійної роботи; «Політологію» – 72 години (2 кредити), з них 26 годин аудиторних занять та 46 годин самостійної роботи; та «Цивільну оборону» – 54 години (1,5 кредити), з них 24 годин аудиторних занять та 30 годин самостійної роботи. У навчальному плані на дисципліни гуманітарного та соціально-економічного циклу виділено 523 години аудиторних занять (з них 150 годин лекцій та 373 години практичних занять) та 431 години самостійної роботи. Відсоткове співвідношення аудиторних занять та самостійної роботи складає 55% до 45%, що відповідає нормативним вимогам вищої школи.

На вивчення вибіркових дисциплін заплановано 558 годин (15,5 кредитів ECTS), з яких 284 години – аудиторні заняття (128 годин – лекції, 156 годин – семінарські і практичні заняття) та 274 години – самостійна робота студента.

Навчальним планом передбачено сім вибіркових дисциплін гуманітарно-економічного циклу. До них віднесено основи права 72 години (2 кредити), з них 42 години аудиторних занять та 30 годин самостійної роботи; історія фізичної культури 108 години (3 креди-

ти), з них 60 години аудиторних занять та 48 годин самостійної роботи; економіка фізичної культури 54 години (1,5 кредити), з них 24 години аудиторних занять та 30 годин самостійної роботи; соціологія 108 години (3 кредити), з них 60 години аудиторних занять та 48 годин самостійної роботи; основи риторики 54 години (1,5 кредити), з них 30 години аудиторних занять та 24 годин самостійної роботи; екологія 54 години (1,5 кредити), з них 24 години аудиторних занять та 30 годин самостійної роботи; філософія 108 години (3 кредити), з них 45 години аудиторних занять та 63 годин самостійної роботи. Загалом для вивчення цих дисциплін передбачено 558 годин, що становить 15,5 кредитів ECTS. 285 годин виділено для аудиторних занять, 273 – на самостійну роботу студентів. Їх відсоткове співвідношення становить 51% до 49%. У таблиці 8 також представлена кількість кредитів для кожної з перелічених вище дисципліни. Зазначимо, що кількість годин коливається в межах від 54 до 108 годин (1,5 – 3 кредити ECTS).

На навчальні дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки навчальним планом відведено 1278 годин, що складає 35,5 кредитів ECTS. Загалом заплановано 12 дисциплін: 8 нормативних і 4 вибіркових дисципліни. На вивчення нормативних навчальних дисциплін виділено 1008 годин (28 кредитів ECTS), з яких 564 години – аудиторні заняття (194 години – лекції, 370 годин – практичні заняття) та 444 години – самостійної роботи студента. Відсоткове співвідношення аудиторної та самостійної роботи складає 56% до 44%.

До нормативних навчальних дисциплін увійшли такі: «Анатомія людини, спортивна морфологія» – 162 години (4,5 кредити), з них 114 годин аудиторні заняття та 48 годин самостійної роботи; «Фізіологія людини, фізіологія фізичного виховання» – 216 годин (6 кредитів), з них 138 годин аудиторні заняття та 78 годин самостійної роботи; «Біохімія, біохімічні основи фізичного виховання» – 144 години (4 кредити), з них 72 годин аудиторні заняття та 72 години самостійної роботи; «Гігієна та гігієна фізичного виховання» – 108 годин (3 кредити), з них 45 годин аудиторні заняття та 63 годин самостійної роботи; «Основи медичних знань» – 108 годин (3 кредити) з них 45 годин аудиторні заняття та 63 годин самостійної роботи; «Масаж» – 108 годин (3 кредити) з них 48 годин аудиторні заняття та 60 годин самостійної роботи; «Інформатика та комп'ютерна техніка» – 108 годин (3 кредити) з них 72 години аудиторні заняття та 36 годин самостійної роботи та «Спортивна метрологія» 54 години (1,5 кредити), з них 30 годин аудиторні заняття та 24 годин самостійної роботи.

На вивчення вибіркових дисциплін природничо-наукової (фундаментальної) підготовки заплановано 270 годин (7,5 кредитів ECTS), з яких 136 години – аудиторні заняття (68 годин – лекції, 68 годин – практичні заняття) та 134 година – самостійна робота студента. Відсоткове співвідношення аудиторних занять та самостійної роботи студентів становить 51% до 49%. Вибірковими природничо-науковими дисциплінами є валеологія 54 години (1,5 кредити), з них 30 годин аудиторні заняття та 24 години самостійної роботи; лікувальна фізична культура 54 години (1,5 кредити), з

них 26 годин аудиторні заняття та 28 годин самостійної роботи; кінезіологія 108 годин (3 кредити), з них 60 годин аудиторні заняття та 48 годин самостійної роботи; організація краєзнавчо-туристичної роботи 54 години (1,5 кредити), з них 21 година аудиторні заняття та 33 години самостійної роботи.

Третій розділ підготовки у навчальному плані бакалаврів фізичного виховання – це дисципліни загально-професійної підготовки. На їх вивчення передбачено 2934 години, що складає 81,5 кредитів ECTS. Загальна кількість дисциплін у цьому блоці найбільша – 32 дисципліни, з яких 27 нормативних і 5 вибіркових. На нормативні дисципліни загально-професійного циклу підготовки виділено 2610 годин (72,5 кредити ECTS), з них 1413 годин аудиторні та 1198 годин самостійної роботи. До них віднесено такі предмети: вступ до спеціальності – 54 години (1,5 кредити), з них 30 годин аудиторні заняття та 24 години самостійна робота; основи педагогічної майстерності – 72 години (2 кредити), з них 30 годин аудиторні заняття та 42 години самостійна робота; теорія і методика фізичного виховання – 270 годин (7,5 кредитів), з них 126 годин аудиторні заняття та 144 години самостійна робота; основи теорії і методики спортивного тренування – 108 годин (3 кредити), з них 30 годин аудиторні заняття та 78 годин самостійна робота; спортивні споруди і обладнання – 54 години (1,5 кредити), з них 26 годин аудиторні заняття та 28 годин самостійна робота; оздоровча фізична культура – 162 години (4,5 кредити), з них 84 годин аудиторні заняття та 78 годин самостійна робота; управління у сфері фізичної культури – 54 години (1,5 кредити), з них 39 годин аудиторні заняття та 15 годин самостійна робота; психологія – 144 години (4 кредити), з них 60 годин аудиторні заняття та 84 години самостійна робота; педагогіка – 144 години (4 кредити), з них 72 годин аудиторні заняття та 72 години самостійна робота; психологія фізичного виховання – 54 години (1,5 кредити), з них 24 години аудиторні заняття та 30 годин самостійна робота; методика викладання у спеціальних медичних групах – 54 години (1,5 кредити), з них 26 годин аудиторні заняття та 28 годин самостійна робота; олімпійський і професійний спорт – 54 години (1,5 кредити), з них 26 годин аудиторні заняття та 28 годин самостійна робота; сучасні технології в оздоровчій фізичній культурі – 54 години (1,5 кредити), з них 26 годин аудиторні заняття та 28 годин самостійна робота; теорія і методика гімнастики – 162 години (4,5 кредити), з них 114 годин аудиторні заняття та 48 годин самостійна робота; теорія і методика спортивних ігор – 216 годин (6 кредитів), з них 144 годин аудиторні заняття та 72 години самостійна робота; теорія і методика рухливих ігор – 54 години (1,5 кредити), з них 42 години аудиторні заняття та 12 годин самостійна робота; теорія і методика легкої атлетики – 216 годин (6 кредитів), з них 117 годин аудиторні заняття та 99 годин самостійна робота; теорія і методика плавання – 108 годин (3 кредити), з них 63 години аудиторні заняття та 45 годин самостійна робота; теорія і методика футболу – 54 години (1,5 кредити), з них 31,5 годин аудиторні заняття та 22,5 години самостійна робота; теорія і методика лижних видів спорту – 108 годин (3 кредити), з них 63 години аудиторні заняття та 45 годин самостійна робота; теорія і

методика атлетизму – 54 години (1,5 кредити), з них 42 годин аудиторні заняття та 12 годин самостійна робота; теорія і методика спортивних двобоїв – 72 години (2 кредити), з них 45 годин аудиторні заняття та 27 годин самостійна робота; ритміка і хореографія – 54 години (1,5 кредити), з них 21 година аудиторні заняття та 33 години самостійна робота; шахи – 54 години (1,5 кредити), з них 21 година аудиторні заняття та 33 години самостійна робота; організація спортивно-мистецьких заходів – 54 години (1,5 кредити), з них 26 годин аудиторні заняття та 28 годин самостійна робота; охорона праці та безпека життєдіяльності – 72 години (2 кредити), з них 42 години аудиторні заняття та 30 годин самостійна робота; туризм – 54 години (1,5 кредити), з них 42 години аудиторні заняття та 12 годин самостійна робота.

Навчальним планом передбачено лише п'ять вибіркових дисциплін у загально-професійному циклі підготовки бакалаврів фізичного виховання. На їх вивчення виділено 324 години (9 кредитів ECTS), з яких 141 година аудиторні заняття та 183 години самостійної роботи студента (табл. 20). Перелічимо вибіркові дисципліни: адаптивне фізичне виховання – 54 години (1,5 кредити), з них 24 години аудиторні заняття та 30 годин самостійна робота; стрілецький спорт – 54 години (1,5 кредити), з них 21 година аудиторні заняття та 33 години самостійна робота; оздоровчий фітнес – 72 години (2 кредити), з них 30 годин аудиторні заняття та 42 години самостійна робота; рекреаційні ігри – 72 години (2 кредити), з них 30 годин аудиторні заняття та 42 години самостійна робота; корегуюча гімнастика – 72 години (2 кредити), з них 36 годин аудиторні заняття та 36 годин самостійна робота. Відсоткове співвідношення аудиторних годин та самостійної роботи студентів складає 44% до 56%. У таблиці 20 також представлена кількість кредитів для зазначених дисциплін, яка є практично однаковою 1,5 або 2.

Четвертий заключний розділ включає дисципліни професійної та практичної підготовки, на які заплановано 2916 годин, що складає 81 кредит ECTS. До дисциплін професійної підготовки віднесено теорію і методику обраного виду спорту загальним обсягом 720 годин (20 кредитів), з них 254 години аудиторні занят-

тя та 466 годин самостійної роботи студентів; підвищення спортивної майстерності обсягом 1440 годин (40 кредитів), з них 618 годин аудиторні заняття та 822 години самостійної роботи студентів. Зауважимо, що частка практичних занять у цих дисциплінах є значною, для підвищення спортивної майстерності лекції не передбачені зовсім, а для теорії і методики обраного виду спорту вони становлять лише 15%.

До дисциплін практичної підготовки належать три виробничі практики (756 годин, 21 кредит ECTS): педагогічна практика обсягом 378 годин (10,5 кредитів), тренерська – 270 годин (7,5 кредитів), організаційна – 108 годин (3 кредити). Зазначимо, що дисципліни професійної підготовки займають 74% загального обсягу циклу, а практична підготовка (виробничі практики) – 26%. Відсоткове співвідношення аудиторних годин та самостійної роботи становить 30% і 70% відповідно.

Висновки. Отже нами здійснено аналіз навчального плану напряму підготовки 6.010201 фізичне виховання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр у Львівському державному університеті фізичної культури на 2013 – 2017 роки. Згідно документа підготовка проводилася на основі повної загальної середньої освіти термін навчання становив чотири роки і передбачав здобуття кваліфікації бакалавр фізичного виховання, вчитель фізичного виховання та спорту. Навчальним планом передбачені такі види робіт: теоретичне навчання, практика, екзаменаційна сесія, державні іспити, захист дипломного проекту. Поданий графік навчального процесу за курсами. Детально описано особливості проходження дисциплін чотирьох циклів підготовки: гуманітарні та соціально-економічні дисципліни; дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки; дисципліни загально-професійної підготовки; дисципліни професійної і практичної підготовки. Цей навчальний план став останнім у процесі підготовки фахівців з фізичного виховання галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини».

З 2016 року підготовка бакалаврів фізичного виховання проводиться в межах спеціальності 014 середня освіта (фізична культура), що ї є перспективою наших подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ярошик, М. (2010). *Підготовка бакалаврів фізичного виховання в умовах інтеграції вищої школи України в європей-*

ський освітній процес (дис. ... канд. наук з фіз. Виховання і спорту : 24.00.02). Львів.

REFERENCES

1. Yaroshyk, M. (2010). *Training bachelors in physical education in conditions of Ukraine higher education integration in to European educational process* (PhD thesis). Lviv.

Peculiarities of Bachelors in Physical Education Training in Lviv State University of Physical Culture (2013 - 2017)

O. Romanchuk, M. Danylevych

Abstract. The article is devoted to the study of peculiarities of bachelors in physical education training. It has been analyzed the curriculum for the training of bachelors in the field of knowledge 0102 Physical education, Sports and Human Health in the direction 6.010201 Physical Education of Lviv State University of Physical Culture. According to the document training was conducted on the basis of secondary education, the term of study was four years and provided for the qualification of a bachelor in physical education, a teacher of physical education and sports The curriculum provides for the following types of learning activities: theoretical training, practice, examination session, state exams, defense of the diploma project. The peculiarities of four training cycles have been described: humanitarian and socio-economic subjects; natural sciences (fundamental) training; general-professional training; professional and practical training.

Keywords: training of specialists, physical education, bachelor, curriculum.